

DZIENNIK RZADOWY

dla

**kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi z Księstwami
Ówieczem i Zatorskim, tudzież z Wielkim
Księstwem Krakowskim.**

Rok 1853.

Oddział pierwszy.

Część XVI.

Wydana i rozesłana dnia 15. Lipca 1853.

Landes-Regierungs-Blatt

für das

**Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern An-
schwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.**

Jahrgang 1853.

Erste Abtheilung.

XVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. Juli 1853.

67.

Rozporządzenie Ministra Handlu, Przemysłu i Budowli publicznych z dnia 1. Kwietnia '1853,

(Dziennik praw Państwa, część XXI., nr. 66, wydana dnia 23. Kwietnia '1853),

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Węgry, Siedmiogród, Kroatyę, Sławonię, Województwo Serbskie, Banat Temeski i Pogranicze Wojskowe,

mocą którego uregulowaniem zostaje oznaczenie tężości wódki i spirytusu winnego w handlu zapomocą dokładnych instrumentów.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył zezwolić najwyższém postanowieniem Swojém z dnia 16. Marca b. r., ażeby instrumenta przeznaczone do oznaczenia ilości alkoholu w płynach spirytusowych (areometry, płynomiary, próbki czyli wagi do spirytusu, alkoholometry i t. p.), policzone zostały do wag i miar podlegających cechowaniu urzędowemu (cymntowaniu), tudzież ażeby do nich stosowanemi były przepisy o cymntowaniu.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył oraz pozostawić Swemu Ministrowi Handlu ogłoszenie rozporządzenia potrzebnego do przeprowadzenia téjże zasady, tudzież umocować Onegoż, ażeby ustanowił sposób, w jaki dochodzić i urzędownie nacechować należy rzeczzone instrumenta, aby z wszelką dokładnością i pewnością oszustwa ile możności powstrzymać.

Stosownie do tego, rozporządza się, co następuje:

1. Dla oznaczenia tężości wódki lub spirytusu winnego na cel urzędowy, tudzież w celu kupna i sprzedaży, używać należy po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia w tych krajach, w których takowe obowiązuje, jedynie urzędownie sprawdzonych, i jako takie nacechowanych alkoholometrów.

2. Za znak, iż sprawdzenie urzędowe alkoholometru nastąpiło, służyć będzie orzeł c. k., wyciśniony przez urząd, który skutecznie sprawdził na skali instrumentu; tudzież liczba, pod którą zamieszczonym jest w protokóle urzędowym. Posiadacz alkoholometru winien jest być w stanie wykazać się certyfikatem urzędowym, iż takowy urzędownie sprawdzonym został.

3. Przy oznaczeniu tężości wódki lub spirytusu winnego zapomocą alkoholometru, należy także mieć na względzie stopień ciepła (temperaturę) płynu spirytusowego; a jeżeli temperatura nie wynosi 12 stopni Réaumur, należy przy tém, co wykazuje alkoholometer, uczynić tę poprawkę (korekturę), jaką wskazuje termometer zamieszczony przy alkoholometrze.

67.

Verordnung des Ministers für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 1. April 1853,

(im Reichs-Gesetzblatte, XXI. Stück, Nr. 66, ausgegeben am 23. April 1853),

wirkfam für alle Kronländer, mit Ausnahme von Ungarn, Siebenbürgen, Kroatien, Slavonien, der serbischen Wojwodschafft, dem Temeser Banate und der Militärgrenze,

wodurch die Bestimmung der Stärke des Branntweines und Weingeistes zum Behufe des Verkehrs, mittelst genauer Instrumente geregelt wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliesung vom 16. März l. J. zu genehmigen geruht, daß die zur Erhebung des Alkoholgehaltes der geistigen Flüssigkeiten bestimmten Instrumente (Aräometer, Senkswagen, Geistwagen, Alkoholometer und dgl.) den, der ämlichen Bezeichnung (Zimentrung) unterliegenden Wagen und Maßen beigezählt, und daß auf dieselben die Zimentrungs-Vorschriften angewendet werden.

Zugleich haben Seine k. k. Apostolische Majestät Allerhöchst-Ihrem Minister des Handels zu überlassen geruht, die zur Durchführung dieses Grundsatzes erforderliche Verordnung kundzumachen, und die Prüfung, dann ämliche Bezeichnung dieser Instrumente auf eine für deren Zweckmäßigkeit und Richtigkeit Sicherheit gewährende, und betrügerische Handlungen möglichst hindernde Art, festzustellen.

Demgemäß wird daher verordnet, wie folgt:

1. Zur Bestimmung der Stärke des Branntweines oder Weingeistes für ämliche Zwecke und zum Kaufe und Verkaufe dürfen, nach Ablauf von sechs Monaten vom Tage der Publikazion dieser Verordnung angefangen, in den Ländern, für welche sie giltig ist, nur ämlich geprüfte und als solche bezeichnete Alkoholometer gebraucht werden.

2. Die Bezeichnung der vollzogenen ämlichen Prüfung eines Alkoholometers besteht in einem k. k. Adler, welcher der Skala des Instrumentes von dem Amte, welches die Prüfung desselben vorzunehmen hat, aufgedrückt ist, ferner in der Zahl, unter welcher es im ämlichen Protokolle eingetragen ist. Ueber die erfolgte ämliche Prüfung des Alkoholometers muß sich der Besizer desselben mit einem ämlichen Zertifikate ausweisen können.

3. Bei der Bestimmung der Stärke des Branntweines oder Weingeistes mittelst eines Alkoholometers ist zugleich der Wärmegrad (Temperatur) der geistigen Flüssigkeit gehörig zu berücksichtigen, und wenn derselbe nicht 12 Grade Reaumur beträgt, ist an der Angabe des Alkoholometers jene Verbesserung (Korrektur) anzubringen, welche das in dem Alkoholometer eingeschmolzene Thermometer anzeigt.

4. Sprawdzanie alkoholometrów poleconém jest urzędom ustanowionym do cymentowania w miastach głównych.

5. Nie wolno jest sprzedawać lub wystawiać na sprzedaż alkoholometrów, które nie są z urzędu rozpoznane, i za dokładne uznane.

6. Używanie alkoholometru, który nie był rozpoznany z urzędu, i za dokładny uznany, przy oznaczaniu tęgości spirytusu winnego lub wódki, w celu kupna lub sprzedaży tego płynu, równie jak wystawianie na sprzedaż, lub sprzedaż instrumentu tego rodzaju nie będącego sprawdzonym urzędowicie, ulegnie karze stosownie do ustaw powszechnych, jakie ze względu na sprzedaż, lub używanie miar i wag nie cymentowanych obowiązują.

7. Władze polityczne winny są czuwać nad tém, żeby niniejsze rozporządzenie było zachowaném.

Baumgartner m. p.

Przepis o urzędowém sprawdzaniu alkoholometru.

1. Urzędowe sprawdzanie alkoholometru odbywa się:

- a) na skali (podziałce), jeszcze nie wprawionój do alkoholometru;
- b) na gotowym instrumencie.

2. Skala alkoholometru powinna wskazywać procenta objętości alkoholu znajdującego się w płynie, t. j. stopnie skali powinny wskazywać, wiele miar (mas) alkoholu zawierają w sobie 100 miar (mas) płynu.

3. Skala powinna być długą najmniej na sześć cali, licząc od najniższój do najwyższój krėski podziałowój, bądź że takowa obejmuje 100 stopni, bądź tylko mniejszą ilość onychże. Jeżeli użytą jest przy jakim instrumencie skala na czterdziėci części podzielona, t. j. taka, która nakazuje liczbę miar (mas) alkoholu znajdującego się w jednym wiadrze, czyli w 40 miarach (masach) płynu, wówczas obok niój znajdować się powinna także skala na 100 części podzielona. Do uniknienia pomyłki, obiedwie obok siebie umieszczone skale powinny się różnić od siebie kolorem, tak iż skala stopniowa czarną farbą, zaś czterdziestostopniowa czerwoną farbą naznaczoną być powinna.

Na skali powinno się znajdować nazwisko fabrykanta i rok, w którym instrument sprawdzonym został, tudzież waga całego instrumentu w granach wiedeńskich aż do ułanków granu.

Skalę nie odpowiadającą wyrażonym tu przepisom, należy odrzucić, nie poddając jój pod dalsze rozpoznanie.

4. Jeżeli skala zgadza się z wywymienionemi warunkami, wówczas należy przystąpić do sprawdzenia jój podziału. Do tego służy sieć skali (**Fig. 1**).

4. Die Prüfung der Alkoholometer ist den Zementirungsämtern der Hauptstädte der Kronländer übertragen.

5. Es ist untersagt, Alkoholometer zu verkaufen oder zum Verkaufe anzubieten, welche nicht einer ämtlichen Prüfung unterzogen und richtig befunden worden sind.

6. Der Gebrauch eines nicht ämtlich geprüften und nicht richtig befundenen Alkoholometers bei der Bestimmung der Stärke des Weingeistes oder Branntweines zum Behufe von Kauf oder Verkauf dieser Flüssigkeit, sowie die Feilbietung oder der Verkauf eines nicht ämtlich geprüften Instrumentes dieser Art wird nach den allgemeinen, für den Verkauf oder den Gebrauch unzementirter Maße und Gewichte bestehenden Gesetzen, bestraft.

7. Ueber die Beobachtung dieser Verordnung haben die politischen Behörden zu wachen.

Baumgartner m. p.

Vorschrift über die ämtliche Prüfung des Alkoholometer.

1. Die ämtliche Prüfung eines Alkoholometers zerfällt:

- a) in jene der noch nicht in das Alkoholometer eingesezten Skale;
- b) in jene des fertigen Instrumentes.

2. Die Skale eines Alkoholometers muß die Volumen-Perzente des, in der Flüssigkeit enthaltenen Alkohols angeben, d. h. die Grade der Skale müssen anzeigen, wie viele Maß Alkohol in 100 Maß der Flüssigkeit enthalten sind.

3. Die Skale muß vom untersten bis zum obersten Theilstriche an gerechnet, wenigstens sechs Zoll lang seyn, dieselbe mag sich auf volle 100 Grade, oder nur auf eine geringere Zahl Grade erstrecken. Wird bei einem Instrumente die vierzigtheilige Skale, d. h. jene, welche die Anzahl Maße Alkohols anzeigt, die in Einem Eimer oder in 40 Maß der Flüssigkeit enthalten sind, in Anwendung gebracht, so muß sich neben dieser auch die hunderttheilige Skale befinden. Zur Hintanhaltung jeder Verwechslung müssen sich die beiden neben einander befindlichen Stalen durch die Farbe unterscheiden, und es muß die hunderttheilige Skale mit schwarzer, die vierzigtheilige mit rother Farbe ausgezogen seyn.

Auf der Skale muß der Name des Verfertigers und die Jahreszahl, wann es geprüft worden, dann das Gewicht des ganzen Instrumentes in Wiener Granen bis auf Bruchtheile Eines Granes angegeben seyn.

Eine Skale, die einer der hier genannten Anforderung nicht entspricht, ist zurückzuweisen, ohne sie einer weiteren Prüfung zu unterziehen.

4. Genügt eine Skale den vordennannten Bedingungen, so ist zur Prüfung ihrer Eintheilung zu schreiten. Dazu dient das Stalen-Meß (**Fig. 1**). Dieses besteht aus zwei

Ta się składa z dwóch równoległe bieżących linii ab i cd , z których pierwsza przedstawia najkrótszą, druga zaś najdłuższą skalę, jaka według tejże sieci ma być rozpoznana. Każda z nich podzieloną jest tak, jak skala alkoholometru z rurką cylindrową, wykazująca procenta objętości, podzieloną być musi. Punkta odpowiadające sobie podziału linii ab i cd połączone są z sobą liniami prostymi w ten sposób, iż każda wewnątrz sieci równoległe z ab lub cd pociągnięta linia prosta, podzieloną zostaje przez przecinające linie, jak równie wielka stostopniowa skala objętości. Kilka tych równoległych linii pociągnięte są rzeczywiście w sieci, i wyobrażają tym sposobem skalę odpowiedniej wielkości. Każda więc skala mająca być rozpoznawana, i wpadająca między ab i cd , t. j. taka, która jest mniejszą jak ab , a większa jak cd , musi znaleźć w sieci wzór dla siebie, z którym może być porównaną dla sprawdzenia dokładności jej podziału.

Tęj sieci skali używa się przy rozpoznawaniu skali alkoholometru w ten sposób, iż się kładzie skalę mającą być sprawdzoną na tę linię, równoległe z liniami ab i cd w sieci bieżącą, która na oko może mieć równą długość z tą skalą, a jeżeli się nie utrafi we właściwe miejsce, należy ją suwać tak długo ku ab lub cd , zawsze jednak równoległe z samą sobą, dopóki się nie znajdzie miejsca, w którym punkta końcowe skali sprawdzoną być mającej, zgadzają się z odpowiednimi punktami skali sieciowej. Jeżeli zarazem i reszta punktów podziału na skali zgadza się z przecinającymi liniami sieci, wówczas skala dokładnie jest podzieloną, jednak wtedy tylko, jeżeli rurka, w którą ma być wprawiona, ma kształt cylindrowy. Jeżeli na całej przestrzeni sieci nie można znaleźć miejsca, na którym skala w położeniu równoległym z ab zgadza się we wszystkich punktach podziałowych z siecią, natenczas taka skala może zawsze jeszcze być użytą do rurki stożkowej, t. j. takiej, która od jednego końca ku drugiemu coraz się zwęża, lub rozszerza.

Dla skali, przy której się to wydarzy, musi się znaleźć miejsce w sieci skalowej, w którym leżąc pochyło ku ab , lub ku równoległej z nią linii sieci, przeciętą będzie w końcowych punktach podziałowych, przez odpowiednie przerywnające linie sieci, zarazem zaś punkt skali cokolwiek nad połowę onęjże leżący, np. na skali sięgającej od 0° — 100° , stopień 65 lub 70, a na skali od 0° — 50° sięgającej, stopień 30 zgadza się z odpowiednią przecinającą linią sieci skalowej.

Zresztą ponieważ jest dostatecznym, żeby alkoholometer był dokładnym aż do małych cząstek ułamkowych stopnia dla tego takie także skale mogą być przypuszczonemi, przy których się wydarzają nieregularności przeciwne powyższym przepisom, a nie przenoszące $\frac{1}{10}$ linii.

einander parallelen Linien ab und cd, wovon die erstere die längste, die letztere die kürzeste Skale vorstellt, die man nach diesem Maße prüfen will. Jede ist so abgetheilt, wie es die Volumen-Perzente angegebene Skale eines Alkoholometers mit zylindrischer Röhre seyn muß. Die entsprechenden Theilpunkte von ab und cd sind durch gerade Linien mit einander verbunden, so daß demnach jede innerhalb des Meßraumes mit ab oder cd gleichlaufend gezogene gerade, von den durchlaufenden Linien wie eine gleich große hunderttheilige Volumenskale abgetheilt wird. Einige solche Parallel-Linien sind im Maße wirklich gezogen und stellen demnach Skalen von entsprechender Größe dar. Jede zu prüfende Skale, die zwischen ab und cd fällt, d. h. die kleiner ist als ab und größer als cd, muß daher im Maße ihr Muster finden, mit dem sie verglichen werden kann, um die Richtigkeit ihrer Theilung zu beurtheilen.

Der Gebrauch des Skalen-Maßes bei der Prüfung einer Alkoholometerskale besteht nun darin, daß man die zu prüfende Skale auf jene der mit ab oder cd des Maßes parallel gezogenen Linien legt, welche dem Augenscheine nach mit dieser Skale gleiche Länge haben dürfte, und wenn nicht die rechte Stelle getroffen ist, sie gegen ab oder cd, jedoch immer mit sich selbst parallel fortschiebt, bis man die Stelle findet, wo die Endpunkte der zu prüfenden Skale mit den korrespondirenden Punkten der Maßskale zusammenfallen. Werden daselbst auch die übrigen Theilpunkte der Skale von den durchgehenden Linien des Maßes getroffen, so ist die Skale richtig getheilt, vorausgesetzt, daß die Röhre, in welche sie eingesetzt werden soll, zylindrisch ist. Läßt sich keine Stelle im Meßraume finden, in welcher bei der mit ab parallelen Lage der Skale eine solche Uebereinstimmung ihrer Theilungslinien mit jenen des Maßes stattfindet, so kann die Skale doch noch für eine konische Röhre, d. h. für eine von einem Ende gegen das andere immer dünner oder dicker werdende, brauchbar seyn.

Für eine Skale, bei welcher dieses der Fall ist, muß sich ein Ort im Skalen-Maße finden, wo sie schief gegen ab, oder eine der ihr parallelen Linien des Maßes liegt und ihre äußersten Theilpunkte von den korrespondirenden durchgehenden Linien des Maßes getroffen werden, zugleich aber auch ein etwas über die Mitte der Skale hinaus befindlicher Punkt der Skale, z. B. bei einer von 0° bis 100° reichenden Skale der 65. oder 70., bei einer von 0° bis 50° sich erstreckenden Skale der 30. Grad auf die korrespondirende durchgehende Linie des Skalen-Maßes fällt.

Da es übrigens genügt wenn ein Alkoholometer bis auf kleine Bruchtheile eines Grades genau ist, so können selbst solche Skalen zugelassen werden, wo sich regellose Abweichungen von der vorher ausgesprochenen Anforderung vorfinden, die $\frac{1}{10}$ Linie nicht übersteigen.

5. Jeżeli skala odpowiada warunkom wyż ustanowionym, natenczas zaopatrzoną zostanie stemplem urzędowym, wniesioną będzie do protokołu urzędowego, i naznaczoną zostanie liczbą, pod którą znajduje się w protokóle; poczem otrzyma ją napowrót ten, kto ją przyniósł, z tém poleceniem, ażeby po upływie pewnego czasu, który urząd sam wyznaczyć jest upoważniony, przyniósł gotowy instrument do ostatecznego sprawdzenia.

6. Od alkoholometru przedłożonego do sprawdzenia, żąda się:

- a) ażeby postać jego odpowiadała jednej z tych, które pod **fig. 2.** są wyobrazone;
- b) ażeby skala (podziałka), zaopatrzona cechą urzędową, tak była wsunięta w rurkę, żeby kréski podziałowe stały pionowo na wrzecionie, tudzież ażeby była dokładnie przylepiona lakiem na wrzecionie tak, aby się nie dała przesuwać; nakoniec ażeby miejsce, gdzie się znajduje najwyższy punkt jej podziałowy, wrysowane było w szkło;
- c) w alkoholometrze znajdować się musi wtopiony w niego termometer, a naczyńie tegoż, w którym się znajduje żywe srebro, powinno być zewnątrz alkoholometru, albo z nim razem być stopionem w jedną masę szklaną;
- d) alkoholometer musi w wodzie pływać w takim położeniu, ażeby skala stała pionowo, a gdy z tego położenia będzie sprowadzonym, powinien powrócić do niego (przez własność ostania się).

Instrumenta nie posiadające którego z tych wyż podanych przymiotów, będą odrzucone, bez wdawania się w dalsze ich rozpoznawanie.

7. Dalsze rozpoznawanie alkoholometru, posiadającego potrzebne zewnętrzne przymioty, polega na tém, iż się go wpuszcza na próbę raz po raz w trzy różniące się od siebie płyny, i uważa się przytém jaki stopień wskazuje w każdym z nich. Dla alkoholometrów, których skala sięga od 0° do 100° , płyny te są następujące: czysta woda, spirytus winny od $60 - 70^{\circ}$ według skali stopniowej, albo 24 — 28 miar (mas) alkoholu w wiadrze; nakoniec spirytus winny o 92 stopniach, czyli circa 37 miarach (masach) alkoholu w wiadrze. Dla alkoholometrów, których skala nie sięga od $0 - 100^{\circ}$, bierze się takie płyny na próbę, z których jeden odpowiada najniższemu, drugi średniemu, a trzeci najwyższemu punktowi skali (podziałki).

To co wskazuje alkoholometer poddany pod rozpoznanie w każdym z trzech płynów probierezych, będzie porównywane z tém, co wykazuje instrument probiereczy, i tylko wtenczas, jeżeli się nie okaza różnice większe jak $\frac{1}{4}^{\circ}$, będzie instrument za dokładny uznany, w przeciwnym zaś razie odrzuconym.

8. Rozpoznawanie dalsze instrumentu odpowiadającego warunkom dotąd wskazanym, odnosi się do termometru, który się w nim znajduje. Rozpozna-

5. Entspricht eine Skale den hier gestellten Anforderungen, so wird sie mit dem ämtlichen Stempel versehen, in das ämtliche Protokoll eingetragen und mit der Zahl bezeichnet, unter welcher sie im Protokolle vorkommt und dem Ueberbringer wieder zurückgestellt, mit der Weisung, innerhalb einer bestimmten Frist, deren Festsetzung dem Amte überlassen ist, das fertige Instrument zur endlichen Prüfung wieder einzubringen.

6. Von einem zur Prüfung vorgelegten Alkoholometer wird verlangt:

- a) daß seine Gestalt einer der in **Fig. 2** abgebildeten entspreche;
- b) daß die Skale mit dem Probezeichen versehen und in der Röhre so eingeschoben sei, damit die Theilstriche auf der Spindel senkrecht stehen; ferner, daß sie gehörig mit Siegellack an der Spindel befestiget sei, um nicht verschoben werden zu können; endlich daß die Stelle ihres obersten Theilstriches im Glase eingerigt sei;
- c) in dem Alkoholometer muß ein Thermometer eingeschmolzen seyn, und der Quecksilberbehälter desselben muß sich außerhalb des Aräometerkörpers befinden, oder mit demselben zu einem Glaskörper verschmolzen seyn;
- d) der Alkoholometer muß im Wasser in einer Lage schwimmen, bei welcher die Skale vertikal steht, und wenn es aus dieser Lage gebracht wird, wieder in dieselbe zurückkehren (Stabilität besitzen).

Instrumente, welche eines der hier angegebenen Erfordernisse nicht besitzen, werden zurückgewiesen, ohne in eine weitere Prüfung derselben einzugehen.

7. Die fernere Prüfung eines mit den erforderlichen äußeren Eigenschaften versehenen Alkoholometers besteht darin, daß man es hinter einander in drei verschiedene Probeflüssigkeiten senkt und beobachtet, welchen Grad es in jeder derselben zeigt. Diese Flüssigkeiten sind für Alkoholometer, deren Skale von 0° bis 100° reicht: reines Wasser, Weingeist von $60-70^{\circ}$ nach der hunderttheiligen Skale oder von 24—28 Maß Alkoholgehalt im Cimer; endlich Weingeist von 92° oder von circa 37 Maß Alkoholgehalt im Cimer. Für Alkoholometer, deren Skale nicht von $0-100^{\circ}$ reicht, werden drei solche Probeflüssigkeiten gewählt, deren eine dem untersten, die andere einem mittleren, die dritte einem oberen Punkte der Skale entspricht.

Die Anzeige des zu prüfenden Alkoholometers in jeder der drei Probeflüssigkeiten wird mit der eines Probe-Instrumentes verglichen, und nur wenn sich nicht Abweichungen von mehr als $\frac{1}{4}^{\circ}$ ergeben, ist das Instrument als probehältig anzusehen, widrigenfalles zurückzuweisen.

8. Die weitere Prüfung eines, den bisher gestellten Anforderungen entsprechenden Instrumentes bezieht sich auf das darin befindliche Thermometer. Diese Prüfung geschieht

wanie takie odbywać się powinno w tym sposobie, iż instrument wpuszczonym zostanie w wodę nie więcej jak 10° R. mającą, a następnie w wodę 20° — 30° R., i tak długo w niej będzie zostawionym, dopóki stan żywego srebra już się więcej nie zmienia, poczem ten stan porównywa się z tym, który wykazuje dobry termometer probierczy w tym samym płynie. Przytém można spuścić z uwagi różnice nie większe jak $\frac{1}{2}^{\circ}$.

9. Ostatnia część sprawdzenia ma na celu kontrolę, czyli waga instrumentu dokładnie jest wyrażoną na skali. Ta kontrola odbywać się będzie przez odważenie instrumentu na dokładnej wadze. Wtedy tylko, gdy ta waga wyrażoną jest z dokładnością aż do $\frac{1}{2}$ granu, może być instrument przypuszczonym, w przeciwnym razie odrzuconym być musi.

10. Alkoholometry, które odbyły sprawdzenie z dobrym skutkiem, otrzymają świadectwo aprobaacyi, i wraz z tym zwrócone zostaną temu, kto je przyniósł; które zaś nie zostały uznane za dokładne, te muszą być otworzone w urzędzie i skala z nich wyjętą być powinna.

11. Świadectwo aprobaacyi zawiera w sobie:

- a) numer instrumentu, i datę uskutecznionego sprawdzenia;
- b) wagę instrumentu zgodnie z tą, która jest wyrażoną na skali;

c) podpis przełożonego urzędu lub jego zastępcy.

12. Protokół urzędowy, w którym się zamieszcza szczegóły sprawdzenia, winien obejmować to wszystko, co jest wyrażonem w dokumencie aprobaacyjnym.

68.

Rozporządzenie Ministerstwa Wojny z dnia 8. Kwietnia 1853,

(Dziennik praw Państwa, część XXI., nr. 67, wydana dnia 23. Kwietnia 1853),

mocą którego w skutku najwyższego postanowienia z dnia 6. Kwietnia 1853 uregulowaną zostaje właściwość sądownictwa w sprawach karnych i cywilnych względem osób należących do artylerji technicznój i do instytutu ekwitacyjnego artylerji, od podpułkownika niżej idąc.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył w przedmiocie sądownictwa co do wszystkich indywiduów, należących do artylerji technicznój, i do instytutu ekwitacyjnego artylerji, od podpułkownika niżej, najwyższém postanowieniem Swojem z dnia 6. Kwietnia 1853 r. rozporządzić, co następuje:

Naczelnemu dyrektorowi artylerji nadaném zostaje sądownictwo względem wszystkich indywiduów, należących do artylerji technicznój, (artylerji działowój, zakładu raketniczego, fabryki broni palnój, tudzież administracyi dział

in der Art, daß das Instrument zuerst in Wasser von nicht mehr als 10° R., dann in solches von $20-30^{\circ}$ R. getaucht, so lange darin gelassen, bis der Stand der Quecksilbersäule sich nicht mehr ändert, und dann dieser Stand mit jenem verglichen werde, den ein gutes Probe-Thermometer in derselben Flüssigkeit angibt. Hier können nur Abweichungen von $\frac{1}{2}^{\circ}$ nachgesehen werden.

9. Der letzte Theil der Prüfung hat die Kontrolle zum Zwecke, ob das Gewicht des Instrumentes auf der Skale richtig angegeben ist. Sie wird durch Abwägen des Instrumentes auf einer genauen Wage vollzogen. Nur wenn dieses Gewicht bis auf $\frac{1}{2}$ Gran richtig angegeben ist, kann es als zulässig anerkannt werden, widrigenfalls ist es zurückzuweisen.

10. Alkoholometer, welche die Prüfung mit gutem Erfolge bestanden haben, werden mit einem Approbations-Zeugnisse belegt und sammt diesem dem Ueberbringer zurückgestellt; solche, welche nicht probehältig befunden werden, müssen im Amte geöffnet und aus denselben die Skale herausgenommen werden.

11. Das Approbations-Zeugniß enthält:

- a) die Nummer des Instrumentes und das Datum der vorgenommenen Prüfung;
- b) das Gewicht des Instrumentes in Uebereinstimmung mit der auf der Skale bemerkten Angabe;
- c) die Unterschrift des Amtsvorstehers oder dessen Stellvertreters.

12. Das ämtliche Protokoll, worin die Prüfungsdaten eingetragen werden, muß alle Angaben enthalten, welche im Approbations-Dokumente bemerkt sind.

68.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 8. April 1853,

(im Reichs-Gesetzblatte, XXI. Stück, Nr. 67, ausgegeben am 23. April 1853),

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschließung vom 6. April 1853, die Zuständigkeit der Gerichtsbarkeit in Strassachen und bürgerlichen Rechtsangelegenheiten, hinsichtlich der zur technischen Artillerie und zum Artillerie-Equitazions-Institute gehörigen Individuen, vom Oberstlieutenant abwärts, geregelt wird.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät haben hinsichtlich der Gerichtsbarkeit über sämmtliche zur technischen Artillerie und zum Artillerie-Equitazions-Institute gehörige Individuen, vom Oberstlieutenant abwärts, mit Allerhöchster Entschließung vom 8. April 1853 Nachstehende zu bestimmen geruhet:

Dem jeweiligen General-Artillerie-Direktor wird die Gerichtsbarkeit über sämmtliche zur technischen Artillerie (Zeugs-Artillerie, Raketen-Anstalt, Feuergewehr-Fabrik, dann die Artillerie-Zeugsverwaltung) und zum Artillerie-Equitazions-Institute gehörige

artyleryjskich), tudzież do instytutu ekwitacyjnego artylerii, od podpułkownika niżej, tak w sprawach karnych, jakoteż w sprawach cywilnych.

Co się tyczy oddziałów artylerii technicznój, znajdujących się zewnątrz obrębu niższo-austryackiej Komendy wojskowej krajowej. pozostać należy przy dotychczasowym zwyczaju, według którego dochodzenie i osądzenie obwinionych odbywać się powinno w najbliższym pułku artylerii, lub jeżeli inny jaki sąd wojskowy bliżej się znajduje, w tymże, ratyfikacyę zaś wyroku kary pozostawić należy właściwej Komendzie wojskowej krajowej. Jeżeli zaś idzie o oficera, lub o osobę na równi z nim stojącą, natenczas rozpoczęcie dochodzenia na drodze sądu wojennego, równie jak ratyfikacya wyroku pozostaje naczelnemu dyrektorowi artylerii.

Dochodzenia, jakie wydarzyć się mogą przy oddziałach rozłożonych artylerii technicznój, znajdujących się w obrębie Komendy wojskowej krajowej niższo-austryackiej, atoliż poza okręgiem Wiednia, należy przeprowadzać w audytoryatach garnizonowych w Lineu i Solnogradzie, a dopóki korpus rakielników nie ma audytora, w sądzie akademii wojskowej Wiener Neustadzkiej, z zastrzeżeniem prawa ratyfikacyi służącego naczelnemu dyrektorowi artylerii.

Kryminalne zaś sprawy oddziałów znajdujących się w Wiedniu i okolicy jego, tudzież instytutu ekwitacyjnego artylerii prowadzić będzie audytoryat dodany dyrekcji artylerii; do niego należy także pełnienie urzędu sędziego w sprawach spornych i niespornych, względem wszystkich osób należących do artylerii technicznój, i do wspomnionego instytutu ekwitacyjnego.

Bamberg m. p.

Jenerał-Major i Adjutant jeneralny J. C. K. Mości.

69.

Rozporządzenie Ministerstwa Wojny z dnia 9. Kwietnia 1853,

(Dziennik praw Państwa, część XXI., nr. 68, wydana dnia 23. Kwietnia 1853),

mocą którego oznaczoném zostaje, w jaki sposób następować winno obrachowanie i odwożenie opłat od przechowywania przedmiotów sądownie złożonych tak w administracyi depozytów wojskowych, jakoteż w sądach wojskowych.

W dalszym ciągu reskryptu z dnia 15. Lutego 1853 r., J. S. 329 (Dziennik rozporządzeń wojskowych rok III. nr. 12. *), rozporządza się względem sposobu obrachowania i odwożenia opłat od przechowywania, co następuje:

*) Rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 30. Stycznia 1853 (nr. 20. Dziennika praw Państwa, i nr. 21. Dziennika rządowego, oddział pierwszy, część VII.)

Individuen, vom Oberstlieutenant abwärts, in Strafsachen sowohl, als in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten verurtheilt.

In Ansehung der außerhalb des Bezirkes des niederösterreichischen Landes-Militär-Kommando verlegten Abtheilungen der technischen Artillerie hat es in Strafsachen bei der bisherigen Uebung zu verbleiben, wornach die Untersuchung und Aburtheilung der Beschuldigten bei dem nächsten Artillerie-Regimente, oder, wenn ein sonstiges Militärgericht näher ist, bei diesem zu geschehen hat, und die Ratifikation des Straf-Urtheiles dem betreffenden Landes-Militär-Kommando überlassen ist. Nur bleibt, wenn es sich um einen Offizier oder eine demselben gesetzlich gleichgestellte Person handelt, die Einleitung der kriegsrechtlichen Untersuchung, so wie die Ratifikation des Urtheils, dem General-Artillerie-Direktor vorbehalten.

Die Untersuchungen, welche bei den im niederösterreichischen Landes-Militär-Kommando-Bezirke verlegten Abtheilungen der technischen Artillerie, jedoch außerhalb Wien vorkommen, sind bei den Garnisons-Auditoriaten in Linz und Salzburg, und so lange das Raketeur-Korps keinen Auditor besitzt, bei dem Gerichte der Wiener-Neustädter Militär-Akademie, mit Vorbehalt des dem General-Artillerie-Direktor zustehenden Ratifikations-Rechtes abzuführen.

Dagegen sind die Kriminal-Geschäfte der in Wien und Umgebung befindlichen Abtheilungen, dann des Artillerie-Equitazions-Institutes von dem der Artillerie-Direktion beigegebenen Auditoriate zu besorgen, sowie demselben auch die Ausübung des Richteramtes in und außer Streitsachen, über sämtliche zur technischen Artillerie und zu dem erwähnten Equitazions-Institute gehörige Individuen obliegt.

Bamberg m. p.

General-Major und General-Adjutant Seiner Majestät.

69.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 9. April 1853,

(im Reichs-Gesetzblatte, XXI. Stück, Nr. 68, ausgegeben am 23. April 1853),

wodurch die Art der Verrechnung und der Abfuhr der Verwahrungsgebühren für gerichtlich hinterlegte Gegenstände bei der Militär-Depositen-Administration und bei den Militärgerichten geregelt wird.

Im Verfolge des Reskriptes vom 15. Februar 1853, J. S. 329 (Armeeverordnungsblatt, III. Jahrgang, Nr. 12 *), wird über die Art der Verrechnung und der Abfuhr der Verwahrungsgebühren Nachstehendes verordnet:

*) Erlaß des Finanzministeriums vom 30. Jänner 1853 (Nr. 20 des Reichs-Gesetz-Blattes, und Nr. 21 des Landes-Regierungsblattes, erste Abtheilung, VII. Stück).

Pierwsze. Powszechna administracja depozytów wojskowych winna jest przy wydawaniu depozytów sądowych, które u niej były złożone, do sądów właściwych przyłączać jak dotąd wykaz taks, sporządzony stosownie do przepisów najwyższego patentu z dnia 26. Lutego 1853 r.

Powtórę. Sądy wojskowe wydawać będą stronom depozyta, które albo od powszechnej administracji wojskowych depozytów w celu wydania ich stronom otrzymają, albo które się znajdują u sądów wojskowych, i mogą być wydane wtedy tylko, gdy strona opłaci należność prawną od przechowania, i gdy wystawi skrypt wzajemny, iż taksę od liczenia opłaciła, poczem jej wręczoną zostanie nota taksalna saldowana, która albo przez administrację powszechną depozytów wojskowych jest nadesłana, albo przez sąd wystawiona.

Trzecie. Względem depozytów wydanych, należy prowadzić dziennik z następującymi rubrykami:

- a) imię i nazwisko strony, dla której depozyt był złożonym;
- b) gatunek depozytu podlegającego opłacie, t. j. czyli się składa z pieniędzy, ruchomości i t. d.;
- c) dzień składu;
- d) nazwisko tego, komu wydanym zostaje;
- e) dzień wydania, i
- f) ilość należności.

W ostatniej rubryce należy się zawsze odwołać do tego szczegółowego postanowienia najwyższego patentu z dnia 26. Stycznia 1853 r., które służy za podstawę wymiaru.

Czwarte. Należności od przechowania, które wpłynęły, odwozić winien sąd co miesiąc do najbliższego urzędu poborowego za kwitem, zaś co kwartał przesłać konsygnację urzędową, obejmującą rubryki dziennika, co do należności od składu przez ten czas spłaconych, wraz z odpowiednimi skryptami wzajemnymi i kwitami urzędów podatkowych do téj buchalteryi, której podlega urząd poborowy.

Bamberg m. p.

Jenerał-Major i jeneralny Adjutant J. C. K. Mości.

Erstens. Die allgemeine Militär-Depositen-Administration hat bei der Erfolglassung der bei ihr hinterlegt gewesenen gerichtlichen Depositen an die betreffenden Gerichte, wie bisher, die mit Rücksicht auf die Bestimmungen des Allerhöchsten Patentens vom 26. Jänner 1853 auszufertigende Taxnote beizuschließen.

Zweitens. Die Militärgerichte haben die, entweder von der allgemeinen Militär-Depositen-Administration zur Erfolglassung an die Parteien dahin gelangenden, oder bei den Militärgerichten vorhandenen und zur Ausfolgung geeigneten Depositen den Parteien nur gegen Entrichtung der gesetzlichen Verwahrungsgebühr und einem von der Partei über die bezahlte Zähltaxe ausgefertigten Gegenschein, bei gleichzeitiger Einhändigung der von der allgemeinen Militär-Depositen-Administration herabgelangten, oder vom Gerichte selbst ausgefertigten saldirten Taxnote, hinauszugeben.

Drittens. Ueber die erfolgten Depositen ist ein eigenes Journal mit folgenden Rubriken zu führen:

- a) Vor- und Zuname der Partei, für welche das Depositum erlegt war;
- b) Art der der Gebühr unterliegenden Depositums, ob es nämlich in Geld, Fahrnissen u. s. w. bestehe;
- c) Tag des Erlages;
- d) Name desjenigen, an den es erfolgt wird;
- e) Tag der Erfolglassung, und
- f) Betrag der Gebühr.

In der letzten Rubrik ist sich immer auf jene spezielle Bestimmung des Allerhöchsten Patentens vom 26. Jänner 1853 zu beziehen, welche der Bemessung zum Grunde liegt.

Viertens. Die eingegangenen Verwahrungsgebühren sind von dem Gerichte monatweise an das nächste Steuer-Amt gegen Quittung abzuführen, vierteljährig aber eine ämtliche, mit den Rubriken des Journals versehene Konsignazion der während dieses Zeitraumes eingegangenen Verwahrungsgebühren, sammt den einschlägigen Gegenscheinen der Parteien und steuerämtlichen Quittungen jener Buchhaltung, unter welcher das Steueramt steht, einzusenden.

Bamberg m. p.

General-Major und General-Adjutant Seiner Majestät.

70.

Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu z dnia 19. Kwietnia 1853,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których ustawa o postępowaniu karném z dnia 17. Stycznia 1850, ma moc prawa,

obejmujące objaśnienie §§. 5, 6, 7, 9, rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 17. Sierpnia 1850, nr. 332 Dziennika praw Państwa, wydanego w przedmiocie obliczania kosztów od wezwań i należytości dla świadków, przypadających w postępowaniu sądowém.

Obacz Dziennik praw Państwa, część XXI., nr. 69, wydana dnia 23. Kwietnia 1853.

71.

**Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości
z dnia 20. Kwietnia 1853,**

mocą którego wydaje się prowizoryczne postanowienia o kosztach w postępowaniu karném dla Królestwa Węgier, Kroacyi i Sławonii, Wielkiego Księstwa Siedmiogrodu, dla Województwa Serbskiego i Banatu Temeskiego.

Obacz Dziennik praw Państwa, część XXII., nr. 70, wydana dnia 28. Kwietnia 1853.

70.

Verordnung des Justizministeriums im Einverständnisse mit dem Finanzministerium vom 19. April 1853,

giltig für jene Kronländer, in welchen die Strafprozess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht,

enthaltend eine Erläuterung der §§. 5, 6, 7, 9 der Justizministerial-Verordnung vom 17. August 1850, Nr. 332 des Reichs-Gesetz-Blattes, über die Berechnung der Kosten der Vorladungen und der Zeugengebühren im Strafverfahren.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, XXI. Stück, Nr. 69, ausgegeben am 23. April 1853.

71.

Verordnung des Justizministeriums vom 20. April 1853,

wodurch für die Königreiche Ungarn, Kroatien und Slavonien, das Großfürstenthum Siebenbürgen, die serbische Wojwodschast und das Temeser Banat provisorische Vorschriften über die Kosten des Strafverfahrens festgesetzt werden.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, XXII. Stück, Nr. 70, ausgegeben am 28. April 1853.

